

AD CARDINALITIAM.

QVÆSTIO MEDICA MATVTINIS DISPVATIONIBVS

AGITANDA IN SCHOLIS MEDICORVM DIE IOVIS XXVII. MAII
MAGISTRO IOANNE TOVRNIER DOCTORE MEDICO MODERATORE.

An cenandum parcius?

617

TRIPPLICIS, qua componimur, substantiæ effluuium, hominem diuinum animal cibi potûsque necessitati mancipauit, & quasi ad præsepe alligauit. Vixere tamen absque eo plures, & perdiu, quod animalia quoque faciunt ^{ad præsepe} ~~quælibet~~ Fames & sitis, duo tanquã vultures, non tam iece quam ventriculorum corporis nostri regem tundunt, vellicantque, affectus ambo secundum & contra naturam. Sine appetentia potest esse fames, sine fame appetentia, quam soluit ^{degenere} ~~degenere~~ Fraudari genium nemo æquus æquum censuerit, cum seueriorem inediam & ^{aliæ} ~~aliæ~~ grauiâ sequantur incommoda, virium prostratio marcescente ipsâ solidâ substantiâ, & humorum primigenio, exolutisque spiritibus cardiogmî a nudâ intemperie nunquam; inquietæ corporis stationes, quales in febribus periculum denunciant; insomniæ senibus magis quam pueris familiares; vrinarum suppressiones, quæ à debili vesicæ sensu possunt contingere. Inediam omnium minimè pueri ferunt, præsertim qui viuidiore, omnium facillimè senes. Neque veiò minùs nocet intemperantia, quæ plures occidit quam gladius: hoc errore obruitur ciborum copiâ ventriculus, coctio prima deprauatur, quam secunda non emendat, nedum tertia.

VALET sanè in utrâque partem cibus potûsque plurimum, nec quicquam nos potentiùs immutat, vt idem sanitatem, cuius magna latitudo est, conseruet adimâtque. Qui prauo vtuntur victu morborum causas colligunt, atque ij quidem homines non nisi difficulter purgantur, quemadmodum & qui sani. Sanis catharticum qui præferunt rectè faciunt, & non rectè: qui conualescentibus aut desperatis, ij non rectè. Potus & cibus paulò deterior, verùm suauior meliori quidem, sed minus suauis, est præferendus. Nocet varius & cupedijs gulam irritans, ambitio sam mentis fortuna, parcam sapientia apponit. Nocet intempelius, & male apud Persas non nisi regibus hora erat præstituta prandendi, sed suus coctio ventris velut solarium fuit. Nocet frequentior, bis in die saturum fieri sanitatis studioso homini nunquam placuerit. Nocet copiosior, omne punctum tulit ^{τροφιῆς ἀπορίη} ~~τροφιῆς ἀπορίη~~. Neque tamen eadem lex poni debet omnibus: rationem habet moderator oportet temporis, regionis, ætatis, & consuetudinis. Hoc verò constat tùm esse vescendum parcius cùm & minor est necessitas, & maior à cibo potûsque noxa.

EX largiore cœna & dapilli suscitantur vapores non pauci, qui sursum elati postmodum abeunt in humores, vnde morborum ilias in cerebro, vel à cerebro: incubus, non quidem dæmonis alicuius ludibrium, sed epilepsiæ apoplexiæue antesignanus; apoplexia ipsa, misso quamprimùm sanguinè curanda; gelidæ mortis imago lethargus, cui idem quoque remedium & statim ab initio conuenit; conuulsio, quæ ebrium de medio tollit nisi febre corpiatur, aut post tempus exhalandæ crapulæ vocem recuperetis paralytis, biliosi humoris effectus nunquam; coryza, qua qui laborant lienis non tentantur morbis; raucescines, quæ in valde senibus non coquantur; tabes, quæ insanabilis; Bacchi Venerisque soboles arthritidis, ne pueris quidem parcens, inappetentia & cruditas, vnde totius corporis confusio. *Quin corpus onustum Hesternis vitij, animum quoque pregrauat vnâ,* & mentis tarditatem fatuitatēque inuehit.

COEŒNA verò Platonica & frugalis aduersus tot tantæque sanitatis incommoda remedio est. Illam placidus excipit somnus, nocturnam sitim sedare potens, statim post sanguinis missionem noxiis, assumpti pharmaco non item, meridianò longè potior. Perid temporis quo crisis laudabilior contingit quam interdium, lædencia cessant externa, sui iuris natiuus calor in corporis centrum se cogit, ingestorum coctionem alimentorum molitur, crudos conficit digeritque humores citra fluxionis periculum, terrifica absunt insomnia, ad humorum, morum, morborumque notitiam deducunt, sensus omnes vegetiores fiunt, mens perspicacior, tranquillior, non dubio ^{in vacuas} ~~in vacuas~~ sanitatisque argumento. Neque verò ijs, qui alere corpus student non saginare, mediocriter pransis cœna est necessaria tum opipara: restaurandis viribus ista sunt comparata non voluptati. Habet autem tum quod agat ventriculus, in quem adhuc ^{et tota res} ~~et tota res~~ aliquid ingert, quocūque tempore id fiat, vehementer nocet.

RANDERE nostri solent & cenare, & rectè quidem. Ijs, quid Septentrionem vergunt, naturâ edacioribus minùs conuenit ^{morosioria} ~~morosioria~~. Cœnam si expectent imprans debilitate, tremore, animi defectione compliuntur, illis præterea pallefcunt oculi, vrina redditur crassa & calida, os amarescit, viscera videntur suspensa, tenebriosa vertigo oboritur, iracundia quoque & moror. Pueris ientaculo non interdicto, sed nec senibus, qui cum laborent calor is inopiâ, indigent ^{præterea} ~~præterea~~ Antepandij tempus exercitio opsonanda fames: postquam exempta fuerit, & amor compressus edendi, subsequi etiam tùm debet labor, sed nec statim, nec vehemens. Si quid reliquiarum ex prandio est, id nox concoquet, modò ne cœna superinducatur largior: vnde status, romina excitantur & ^{stagnant} ~~stagnant~~ Partior si fuerit, corpus reddetur expeditum, vacuum excrementis, aptum laboribus, libetiores erunt animi functiones.

Ergo cenandum parcius.

63

F.M.P.
Cenandum

Afferebat Lutetiæ NICOLA VS ROLAND, Parisinus, Anno M.DC.XXI.